

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF CHRISTIAN FALZON SCERRI
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI**

Seduta ta' nhar il-Ħamis 17 ta' Ottubru, 2024.

Numru 3

Rikors numru 503/2013/1TA

Bank of Valletta p.l.c. (C 2833)

v.

Simone Bianchi uArthur Naudi Manché u b'digriet tat-12 ta' Settembru, 2013, John Naudi Manché tħalla jidħol fil-kawża *in statu et terminis* u b'digriet tad-9 ta' Diċembru 2019 stante l-mewt ta' John Naudi Manché fil-mori tal-kawża l-ġudizzju ġie trasfuż f'isem Arthur Naudi Manché, Angele Pandolfino, Andrea, Matteo u Michela aħwa Bianchi, u Simone Bianchi bħala użufruttwarja tat-terz tal-eredità tal-istess John Naudi Manché

Il-Qorti:

1. Din hija deċiżjoni dwar appell imressaq mill-bank attur minn

sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili mogħtija nhar is-26 ta' Ġunju, 2020, li permezz tagħha çaħdet it-talbiet attriċi.

Daħla

2. Illi permezz ta' rikors maħluf imressaq nhar it-28 ta' Mejju, 2013, il-bank attur fisser li huwa kreditur tal-konvenuta Simone Bianchi u ta' żewġha Alessandro Bianchi għas-somma ta' tliet mija u wieħed u erbgħin elf, mitejn u tlieta u sebgħin ewro u wieħed u tmenin ċenteżmu (€341,273.81) bħala bilanċ għad-debitu fil-kontijiet tal-*Loan* u *Overdraft Accounts* tagħhom miegħu u dan flimkien mal-imgħax legali mill-10 ta' Mejju, 2013 sal-jum tal-ħlas effettiv.

3. Il-bank attur jgħid li l-konvenuti Simone Bianchi u Arthur Naudi Manché għandhom f'isimhom kongunt, kont *savings* 40019133397 miegħu, fis-somma ta' disgħa u tletin elf, erba' mija u tlettax-il ewro u tnejn u għoxrin ċenteżmu (€39,413.22). Jgħid li huwa talab lill-konvenuti sabiex id-dejn tal-konvenuta Simone Bianchi jinqata' mis-sehem tagħha li hija għandha f'dan il-kont tat-tfaddil.

4. Jgħid li l-konvenuti rrifjutaw jagħmlu dak mitlub lilhom u dan mingħajr għusta kawża fil-liġi u għalhekk il-bank attur għadda għad-depożitu għudizzjarju taħt l-Awtorità tal-Qorti tal-istess somma ta' disgħa u

tletin elf, erba' mija u tlettax-il ewro u tnejn u għoxrin ċenteżmu (€39,413.22) permezz taċ-ċedola ta' depożitu ppreżentata kontestwalment.

5. Jissokta jgħid li huwa għandu interess ikun jaf, kemm mill-istess somma depożitata hija tal-konvenuta sabiex ikun jista' jithallas minnha.

Għalhekk il-bank attur fetaħ din il-kawża u talab lill-Ewwel Qorti sabiex:

«(1) Tiddikjara u Tiddeċiedi kemm mis-somma ta' flus originarjament miżmuma fil-kont savings numru 40019133397 f'isem il-konvenuti konguntement ta' disgħa u tletin elf, erba' mija u tlettax-il ewro u tnejn u għoxrin ċenteżmu (€39,413.22) u liema somma ta' flus illum tinsab depożitata taħt l-Awtorità ta' din il-Qorti permezz taċ-Ċedola ta' Depożitu ppreżentata kontestwalment, tappartjeni lill-konvenuta Simone Bianchi u kemm mill-istess somma ta' flus tappartjeni lil konvenut Arthur Naudi Manché,

(2) Tawtorizza lil Arthur Naudi Manché jirtira mir-Registru ta' din il-Qorti s-somma li din l-Onorabbli Qorti tiddeċiedi li tappartjeni lill-istess Arthur Naudi Manché mill-imsemmija somma depożitata permezz taċ-ċedola surreferita, u

(3) Tawtorizza lis-soċjetà attriċi tirtira mir-Registru ta' din il-Qorti s-somma kollha appartenenti lill-konvenuta Simone Bianchi mill-imsemmija somma depożitata permezz taċ-ċedola surreferita, akkont tad-debitu tagħha u ta' żewġha mas-soċjetà attriċi kif fuq imsemmi.

Bl-ispejjeż inklużi dawk taċ-Ċedola ta' Depożitu ppreżentata kontestwalment li huma ingunti minn issa sabiex jidhru għas-subizzjoni.»

6. Il-konvenuti ressqu r-risposta maħlufa tagħhom fl-24 ta' Ġunju, 2013 li permezz tagħha eċċepew illi:

«Il-Fatti

1. Illi huwa minnu illi l-bank attur għandu l-pretensjoni kontra Simone Bianchi bħala parteċipi fil-komunjoni tal-akkwisti bejnha u bejn żewġha Sandro Bianchi li minnu hi tinsab separata de facto.

2. Illi mingħajr preġudizzju għad-dritt ta' Simone Bianchi illi tikkontesta l-pretensjonijiet tal-Bank attur imsemmija fil-paragrafu 1 tar-rikors ġuramentat, il-konvenuti jistqarru illi l-fatti esposti fil-paragrafu 2 tar-

rikors ġuramentat huma sostanzjalment korretti.

3. Illi l-konvenuti jikkontestaw il-kontenut tal-paragrafu 3 tar-rikors ġuramentat inkwantu li għandhom raġuni mill-iktar valida sabiex irrifjutaw li jaderixxu għall-impożizzjoni tal-Bank attur u dana għall-motivi li ser jiġu esposti infra. Iżda jaqblu illi sar id-depożitu imsemmi minkejja li jikkontestaw il-legalità tiegħu kif ser jingħad ukoll infra.

4. Illi huma konsegwenzjalment jikkontestaw il-premessa fil-paragrafu 4 tar-rikors ġuramentat.

5. Illi effettivament, u mingħajr preġudizzju għall-kwistjonijiet ta' indoli legali rigwardanti l-legalità tal-aġir tal-bank attur li dwarhom issir riżerva għal azzjoni appożita, irid jingħad bħala fatt illi l-fondi appartenenti għall-kont savings imsemmi, li ġew depożitati taħt l-awtorità tal-Qorti, mhumex proprjetà tal-konvenuti iżda huma flus fdati lilhom minn missierhom John Naudi Manché, u li huma dejjem aġixxew għalih u għan-nom tiegħu bħala prestanome. Dwar dan qed isir rikors kontestwali mill-istess John Naudi Manché sabiex jitħalla jintervjeni fil-kawża sabiex jistabilixxi t-titolu tiegħu għal dawn il-fondi.

6. Ser jirriżulta ampjament mill-provi li ser iressqu mill-konvenuti u missierhom John Naudi Manché illi l-flus inkwistjoni kienu l-frott ta' settlement ta' litigju li fih kien ipparteċipa l-istess John Naudi Manché fir-rigward ta' pensjonijiet tal-Cable and Wireless. Il-kumpanija GO p.l.c. kienet wettqet nhas lill-pretendenti kollha, fosthom lil missier il-konvenuti.

7. Illi minhabba illi John Naudi Manché kien u għadu pjuttost marid u jbati minn kondizzjonijiet marbutin mal-anzjanità, kien xtaq illi l-flus jitqegħdu l-bank f'isem iż-żewġ konvenuti uliedu. Dwar dawn il-fatti ser jixhdu tliet avukati li kienu involuti kif ukoll Herbert Catania, manager tal-Bank attur stess li kien tahom il-parir sabiex jimxu b'dan il-mod.

8. Meta xi ftit ġimgħat ilu, il-konvenuti marru biex jirtiraw il-fondi mill-kont imsemmi, il-bank attur irrifjuta li jgħaddihomlhom, minhabba li huwa jivvanta pretensjoni kontra l-konvenuta Simone Bianchi (u mhux ukoll kontra l-konvenut l-ieħor), liema pretensjoni fil-mument tar-rifjut la kienet ċerta, la likwida u ċertament mhux dovuta. Dan ifisser illi l-aġir tal-Bank attur kien abbużiv, u fil-mument li dan żamm għandu l-fondi, li kienu għandu b'titolu li jikkomporta r-restituzzjoni tagħhom, dan wettaq miżapproprjazzjoni.

9. Illi fil-korrispondenza li segwiet bejn id-difensur sottofirmat u l-uffiċċju legali tal-bank attur, il-provenjenza tal-fondi u l-fatt li dawn jappartjenu lill-missier il-konvenuti ġie espliċitament imsemmi, u hawn issir riferenza lejn l-emails li qed jiġu hawn annessi u markati RGD1 sa RGD6, u speċjalment dik markata bħala Dokument RGD4.

Eċċezzjonijiet

10. Illi t-talbiet attriċi għandhom jincaħdu minhabba illi l-flus inkwistjoni jappartjenu lil John Naudi Manché li qed jitlob kontestwalment li jintervjeni fil-kawża, u li għalhekk il-Qorti għandha tiddikjara illi l-istess fondi jappartjenu lill-istess John Naudi Manché u li uliedu l-konvenuti qegħdin jaġixxu bħala mandatarji tiegħu u li għalhekk għandhom jirċievu l-fondi kollha depożitati fiċ-ċedola inkwistjoni mingħajr ma jbatu spejjeż tal-istess depożitu u bl-ispejjeż kontra l-bank attur,

*speċjalment minħabba illi dawn il-fatti ġew mgħarrfin lilu qabel ma hu
ha l-miżura tad-depożitu imsemmi, u għalhekk li kieku dan ma kienx ikun hemm
pożizzjoni ingustament rigida u żmiżurata li ha, ma kienx ikun hemm
bżonn ta' dawn il-proċeduri.»*

7. B'sentenza mogħtija nhar is-26 ta' Ġunju, 2020 l-Ewwel Qorti
ċaħdet it-talbiet attriċi, bl-ispejjeż tal-kawża jingarru mill-bank attur ħlief
dawk tal-intervenut fil-kawża li jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet.

8. Ir-raġunijiet li wasslu lill-Ewwel Qorti biex iddeċidiet hekk huma
dawn:

«Punti ta' fatti

1. Din il-kawża tirrigwarda kont savings bin-numru 40019133397 mas-
Soċjetà Attriċi fis-somma ta' disġha u tletin elf, erba' mija u tlettax-il
Ewro u tnejn u għoxrin ċenteżmu (€39,413.22). Mill-atti jemerġi b'mod
inkontestat u inkonfutabbli, li l-ammont depożitat jappartjeni lill-missier
il-Konvenuti, l-intervenut fil-kawża, John Naudi Manché. Dan l-
ammont jirrapreżenta parti minn somma akbar li John Naudi Manché
rċieva mis-Soċjetà Go P.L.C. bħala pensjoni skont ftehim iffirmat fit-2
ta' Novembru 2009 (ara fol 79 kif ukoll xhieda ta' Dr. Louis Cassar
Pullicino a fol 86 u Dr. Peter Borg Costanzi a fol 88 u xhieda tal-
intervenut John Naudi Manché a fol 118 u 119).

2. L-intervenut trasferixxa dawn il-flus lill-Konvenuti uliedu bl-iskop li
jinżammu temporanjament f'kont bankarju f'isimhom filwaqt li jibqgħu
proprietà tiegħu (ara affidavit u xhieda tal-avukat Stephen Muscat a
fol 56 u 104 et seq kif ukoll l-original tal-affidavits tal-Konvenuti a fol
205 u 206 u xhieda tal-intervenut John Naudi Manché a fol 120). Dan
kollu sar minħabba raġunijiet imfissra mill-Konvenuta Simone Bianchi
fix-xhieda tagħha (a fol 98 et seq).

3. Il-Konvenuti avviċinaw lill-prim kuġin tagħhom, Herbert Catania,
qua branch manager fi ħdan is-soċjetà attriċi, għal dan il-għan. Il-
Bank, kif rappreżentat minn Herbert Catania, kien jaf li l-flus
jappartjenu lill-missier il-Konvenuti (ara xhieda Herbert Catania a fol
91 sa 94 u xhieda Simon Bianchi a fol 98 sa 100). Minkejja dan, il-
Bank kif hekk rappreżentat, iddeċieda li jagħti l-kunsens tiegħu għal
dan id-depożitu u fetaħ il-kont f'isem il-Konvenuti xorta waħda (ara
Dok RA1 a fol 140, Dok RA2 a fol 142, Dok RA 3 a fol 144, Dok RA9
a fol 175 u xhieda Herbert Catania a fol 184).

4. Mill-atti jirriżulta, li mill-ammont depożitat fil-kont imsemmi ssarrfu
xi ċekkijiet permezz ta' kont kurrenti li ġie paired ma' dak inkwistjoni

(ara xhieda Roderick Abela a fol 152). Miċ-ċekkijiet li ssarfu, l-akbar ammont li nħareġ, ossia ta' għaxart elef ewro (ara Dok RA4 a fol 145), ġie depożitat lura fil-kont. Il-bqija taċ-ċekkijiet hekk imsarrfa kienu f'ammonti żgħir li ntuzaw għall-eżiġenzi ta' missier il-Konvenuti stess (ara xhieda tal-Konvenuti a fol 123, 124, 130 u 179 u xhieda ta' Roderick Abela a fol 152 et seq).

5. Fis-7 ta' Ottubru 2011 dan il-kont ġie milqut minn mandat ta' sekwestru f'isem Alessandro Bianchi kontra martu l-Konvenuta Simone Bianchi għall-ammont ta' €121,770.14 (ara Dok RA5 a fol 147 u xhieda Roderick Abela a fol 152). Fl-14 ta' Awwissu 2012, il-Bank ġie servut b'sekwestru ieħor f'isem is-soċjetà P.J. Stutters (Marketing) Ltd kontra l-Konvenuta Simone Bianchi u r-raġel tagħha Alessandro Bianchi għall-ammont ta' €4,915.22 (ara Dok RA6 a fol 148 u xhieda Roderick Abela a fol 153).

6. Fis-16 ta' Mejju 2012, il-Bank ġie ordnat mill-Qorti sabiex iħassar is-sekwestru li kien sar mir-raġel tal-Konvenuta Simone Bianchi. Fl-istess ġurnata, l-aħwa Konvenuti marru għand il-Bank attur biex jiżbankaw il-flus depożitati fil-kont imsemmi. Il-Bank iżda ħa d-deċiżjoni li l-flus depożitati jibqgħu miżmuma u ma jiġux żbankati. Dan bl-iskop, li nofs l-ammont depożitat jagħmel tajjeb għad-dejn li Simone Bianchi għandha mar-raġel tagħha Alessandro Bianchi fil-konfront tal-Bank attur (ara xhieda Roderick Abela a fol 154 et seq u kopja taċ-ċitazzjoni 1093/2013 li l-Bank attur fetaħ kontra l-konjuġi Bianchi għall-ħlas ta' dejn a fol 171, illum deċiża b'Sentenza mogħtija fl-10 ta' Marzu 2016).

7. Fit-28 ta' Mejju 2013 il-Bank attur ottjona il-ħruġ ta' mandat ta' sekwestru kontra l-konvenuta Simone Bianchi u żewġha fl-ammont ta' €341,273.81 (ara Dol RA7 a fol 149). Fl-istess ġurnata, l-Bank imsemmi ddepożita taħt l-awtorità tal-Qorti s-somma miżmuma fil-kont inkwistjoni, jiġifieri il-kont savings 40019133397, akkont tad-debitu li l-Konvenuti kellhom miegħu (ara kopja legali taċ-ċedola ta' depożitu a fol 210). Kontestwalment il-Bank Attur istitwixxa dawn il-proċeduri.

Punti ta' Liġi

8. Permezz ta' din il-kawża, il-Bank Attur qed jitlob, sabiex ikun dikjarat u deċiż, kemm mis-somma ta' flus miżmuma fil-kont inkwistjoni, f'isem il-konvenuti, tappartjeni lill-Konvenuta Simone Bianchi u kemm tappartjeni lill-Konvenut ħuha, Arthur Naudi Manché. Konsegwentement, il-Bank Attur talab l-awtorizzazzjoni sabiex il-Konvenut Arthur Naudi Manché jirtira dik is-somma li tappartjeni lilu, filwaqt li huwa jirtira dik is-somma li tappartjeni lill-Konvenuta Simone Bianchi akkont tad-debitu tagħha u ta' żewġha.

9. Il-Konvenuti laqgħu għal din l-azzjoni bl-eċċezzjoni ewlenija li l-fondi fil-kont savings imsemmi, illum depożitati taħt l-awtorità tal-Qorti, m'humix proprjetà tal-konvenuti, iżda huma flus fdati lilhom minn

missierhom l-intervenut John Naudi Manché, u li huma dejjem aġixxew fl-interess tiegħu bħala mandatarji prestanome (ara eċċezzjonijiet fil-paragrafu 10 kif ukoll paragrafu 5 a fol 35 u 36).

10. Il-ġurisprudenza kostanti tal-Qrati tagħna dejjem ekwiparat l-Istitut tal-prestanome ma' dak tal-Mandat kif regolat taħt it-*Titolu XVIII* tat-*Taqsim* II tal-Kodiċi Ċivili. Tabilhaqq "id-duttrina ilha tqis il-prestanome bħala mandatarju u haġa waħda, l-iżjed fir-relazzjonijiet bejnu u l-mandant." (ara **Dolores mart Anthony Abela et v. Vincent Gusman et, Qorti tal-Appell, 28 ta' Frar 2014**). Il-Qrati tagħna dejjem irrikonoxxew li "verament m'hemmx distinzjoni bejn it-termini 'prestanome' u l-'mandatarju'" (ara **Judith Lucchesi et noe v. Rita Sultana pro et noe, Qorti tal-Appell, 3 ta' Diċembru 2004**). Fi kliem ieħor, "persuna li taġixxi ta' prestanome mhijiex hliet mandatarja u huma r-regoli tal-mandat li jirregolaw ukoll ir-relazzjoni bejn il-prestanom u l-mandant" (ara **John Cauchi v. George sive Gino Cauchi et, Qorti Ċivili Prim' Awla, 10 ta' Marzu 2016**).

11. Dan il-kunċett ġie stabbilit b'mod awtorevoli fis-Sentenza fl-ismijiet **Professur Anthony J. Mamo O.B.E., noe v. Nobbli Charles Sant Fournier datata 2 ta' Mejju 1957 tal-Qorti tal-Appell** fejn kien eżaminat l-Istitut tal-mandatarju prestanome. Fiha ntqal hekk:

«Il-mandatarju prestanom huwa dak li apparentament jeżerċita drittijiet ta' proprjetarju mentri fir-realtà huwa semplicement mandatarju. Meta huwa, f'din il-kwalità ta' mandatarju prestanome, jakkwista l-proprjetà tal-haġa mmobili, ikun hemm att pubbliku li bih tiġi lilu trasferita l-proprjetà tal-haġa, u konvenzjoni segreta fis-sens li huwa, pretiż akkwirent, mhux hliet mandatarju. Għar-rigward tat-terzi jibqa' l-prinċipju illi, rispett għal dawn, il-konvenzjonijiet segreti li jidderogaw għall-konvenzjoni palezi, ma jipproduċu l-ebda effett. Imma bejn il-mandant u l-mandatarju prestanom il-konvenzjoni vera tipprevalixxi għall-konvenzjoni apparenti, u d-drittijiet u l-obbligi tal-mandatarju prestanome jiġu retti mil-liġi tal-mandat, u l-hwejjeġ minnu akkwistati jappartjenu kwindi lill-mandant.»

Jiktbu a propożitu **Baudry-Lacantinarie u Wahl, fit-Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile:-**

«Il prestanome non si distingue dal mandatario; infatti la dissimulazione della sua qualità non ha luogo che di fronte ai terzi. Gli oggetti acquistati appartengono quindi al mandante" (Vol. XXIV, pag. 486, nro. 890). U inveru, d-dispożizzjoni kontenuta fl-art. 1042 (1) tal-Kodiċi Ċivili tagħna, fis-sens li "hadd ma jista' b'kuntratt f'ismu jobbliga jew jikkuntratta hliet għalih innifsu", għandha tiġi kollegata mad-dispożizzjoni tal-liġi tal-mandat, fis-sens li "meta l-mandatarju jkun aġixxa fl-isem tiegħu nnifsu, l-mandant m'għandux azzjoni kontra dawk li magħhom ikun ikkuntratta, u lanqas dawn ma għandhom azzjoni kontra l-mandant" (art. 1973 Kod. Ċit.).» (Enfasi ta' din il-Qorti).

12. Fis-Sentenza fl-ismijiet **Victor Pisani v. Grazio Mizzi et, datata**

29 ta' Jannar 2010, il-Qorti tal-Appell bl-istess mod saħqet li “Meta persuna sservi ta’ prestanome għal persuna oħra, hija għandha tkun trattata bħala mandatarja u xejn aktar ħlief hekk. Ir-regoli tal-mandat għandhom għalhekk japplikaw u, b’mod partikolari, il-mandatarju prestanome ma jistax iżomm għalih innifsu dak li jkun akkwista. F’dik li għandha x’taqsam ma’ responsabbiltà, huwa jrid iwieġeb bħala mandatarju: ara l-awturi **Andrea Torrente u Piero Schlesinger (Manuale di Diritto Privato, quattordicesima edizione, Giuffrè Editore, 1994, pg. 541 -542):**

«Il mandatario ha poi l’obbligo, in virtù del mandato ricevuto, di trasferire con un successivo negozio al mandante il diritto acquistato in nome proprio, ma nell’interesse del mandante.»

13. Għalkemm fil-każi citati dan il-prinċipju ġie rikonoxxut fil-kuntest ta’ trasferiment ta’ proprjetà immobbli, ma hemmx dubju li l-istess japplika f’kuntest ta’ trasferiment ta’ kwalunkwe ħaġa, kemm immobbli u anke mobbli, da parte ta’ mandatarju prestanome, fuq inkarigu tal-mandant. Di fatti dawn il-prinċipji huma ribaditi mill-awturi dwar dak li konvenzjonalment jissejjaħ mandat prestanome:

«Intorno alla rappresentanza poi importa sommamente di considerare l’ipotesi che il mandato sia dato sotto la forma di vendita, cessione o di altro atto, mediante cui il mandante investe apparentemente il mandatario di tutti i diritti di proprietario o di padrone dell’affare. Perciocché in essa il mandatario (si chiama volgarmente prestanome) agisce non come rappresentante del mandante, ma in nome proprio, egli e non questi si obbliga verso terzi: e reciprocamente verso lui e non verso il mandante i terzi medesimi si obbligano: è indifferente sotto entrambi i rapporti che questi conoscessero o no la vera qualità con cui il mandatario trattava gli affari con loro.» (Emidio Pacifici-Mazzoni Diritto Civile Italiano Vol VI, pagina 143 Ed. Eugenio e Filippo Cammelli 1873).

14. Il-leġislatur ried li jagħraf espressament qagħda bħal din billi jirregola sewwa l-effetti tagħha fil-qafas ta’ obbligazzjonijiet fiduċjarji. Tabilhaqq, bl-artikolu 1871A, li ġie introdott fil-Kodiċi Ċivili taħt l-istitut tal-Mandat permezz tal-Att numru XIII tal-2004, jiddisponi li:

«Kull persuna li żżomm proprjetà għal persuna oħra, iżżomm il-proprjetà soġġetta għal obbligazzjonijiet fiduċjarji lejn il-persuna li tinkarigaha għal dak l-għan, u tkun regolata bid-dispożizzjonijiet ta’ dan il-Kodiċi dwar obbligazzjonijiet fiduċjarji.»

15. Kif osservat il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) **Ġurisdizzjoni Superjuri fil-kawża fl-ismijiet Joann Cordina v. Charles Cordina tas-26 ta’ Settembru 2007**, “Bl-Att numru XIII tal-2004 ġew introdotti emendi komprensivi fil-Kodiċi Ċivili (Kap. 16) dwar id-dmirijiet ta’ fiduċjarju (Artikolu 1124A tal-Kodiċi Ċivili) u dwar il-mandat prestanome (prinċipju li kien ilu jiġi applikat fis-sistema ġuridika tagħna). Il-Qorti tqies li bid-dħul fis-seħħ ta’ dan l-Att, is-sitwazzjoni ġiet ħafna iktar iċċarata u l-leġislatur introduċa provvedimenti dettaljati fejn mandatarju jżomm għandu

proprietà f'isem ħaddieħor u anke rimedji ġodda.”

16. B'Att ieħor numru XXXVI tal-2018, il-legislatur komplja jellabora dawn il-provvedimenti dwar il-mandat prestanome b'mod iktar estensiv u pjuttost kumpless. L-Att imsemmi emenda l-artikolu 1124A li jirregola l-obbligazzjonijiet fiduċjarji, għamel evoluzzjoni sħiħa tal-artikolu 1124B u introduċa provvedimenti ġodda li jirregolaw id-dritt tal-propjetà soġġetta għal obbligazzjonijiet fiduċjarji (art 1124Ċ), irtirar tal-fiduċjarju u l-ħatra tas-suċċessur tiegħu (art 1124D), azzjoni fiduċjarja (art 1124E), preskrizzjoni (art 1124F), obbligazzjonijiet fiduċjarji għal skop partikolari (art 1124G), obbligazzjonijiet tal-benefiċjarju fir-rigward tal-fiduċjarju (art 1124H) u direzzjonijiet mill-Qorti li jista' japplika għalihom il-fiduċjarju (art 1124I). Skont l-artikolu 1124J(ċ), dawn id-dispożizzjonijiet hekk emendati u miżjuda japplikaw għal kull obbligazzjoni fiduċjarja eżistenti mad-dħul fis-seħħ tal-imsemmija dispożizzjonijiet, ħlief fil-każijiet imsemmija fil-proviso tal-istess artikolu 1124J(ċ).

17. Kif jirrizulta mid-dibattiti parlamentari, fi kliem Onor. Clifton Grima, il-“kawsola 39 [tal-Att XXXVI tal-2018] temenda l-artikolu 1124B tal-Kodiċi li jkompli jagħti iktar kjarifika dwar x'inhuma l-obbligazzjonijiet fiduċjarji. Qed jiġu sostitwiti subartikoli (1) u (2) biex tingħata spjegazzjoni kif għandu jaġixxi l-fiduċjarju bħala propjetarju. Qed jiżdiedu diversi subartikoli ġodda li huma intizi biex jimlew dak il-vojt li kien hemm fil-Kodiċi eżistenti ħalli jkun hemm iktar regolamentazzjoni ta' kif għandu jaġixxi l-istess fiduċjarju fl-obbligi tiegħu fir-rigward tal-benefiċjarji. Qed inħarsu lejn id-dritt ta' azzjoni li jista' jiġi eżerċitat minn min kellu s-setgħa li jipproteġi, jissorvelja u jinforza l-istess strument kostituttiv, inkluż anke l-Avukat Ġenerali. Hawnhekk qegħdin inħarsu 'l quddiem u nagħtu iktar ċarezza.” (minuti tal-laqqgħa tal-kumitat parlamanteri li saret l-Erbgħa, 24 ta' Ottubru 2018).

Konsiderazzjonijiet

18. Fil-każ odjern joħoġ ċar mill-fatti inkontestati u kif senjalati aktar 'il fuq, li l-konvenuti ddepożitaw il-flus fil-kont inkwistjoni bħala mandatarji prestanome għal missierhom. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet legali suesposti, il-flus mertu tal-kontestazzjoni li għandha quddiemha din il-Qorti, ai termini tal-artikolu 1871A(1) tal-Kodiċi Ċivili, huma soġġetti għal obbligazzjonijiet fiduċjarji taħt id-dispożizzjonijiet tal-artikoli 1124A sa 1124J tal-istess Kodiċi.

19. Din il-Qorti għalhekk taqbel ma' dak sottomess mill-konvenuti fin-nota ulterjuri (a fol 227). Fid-dawl tal-Att XXXVI tal-2018 li daħal fis-seħħ wara l-preżentata tan-nota msemmija, issa għandu japplika l-artikolu 1124(Ċ)(1) tal-Kodiċi Ċivili. Skont dan l-artikolu, il-proprietà mertu tal-każ, konsistenti fi flus li kienu depożitati fil-kont savings numru 40019133397 mal-Bank Attur, illum depożitati taħt l-awtorità tal-Qorti, “tistabbilixxi patrimonju distint u separat, ... u ... m'għandhiex tkun soġġetta għal talbiet jew drittijiet ta' azzjoni tal-kredituri personali tal-fiduċjarju, lanqas tal-konjuġi jew tal-eredi tiegħu.

20. Din il-Qorti sejra għalhekk tilqa' l-eċċezzjoni tal-Konvenuti. Però sa fejn f'din l-eċċezzjoni qed jintalab li din il-Qorti "tiddikjara illi l-istess fondi jappartjenu lill-istess John Naudi Manché u li uliedu l-konvenuti qegħdin jaġixxu bħala mandatarji tiegħu u li għalhekk għandhom jirċievu l-fondi kollha depożitati fiċ-ċedola inkwistjoni mingħajr ma jbatu spejjeż tal-istess depożitu u bl-ispejjeż kontra l-bank attur" (ara eċċezzjoni a' fol 36), dan ma hux ser jintlaqa'. Dan għaliex "Kif ampjament jirriżulta mill-ġurisprudenza nostrali l-prinċipji ġuridiċi in materia jipprovdu li: (i) Il-Qorti għandha toqgħod għat-termini tad-domanda jew domandi; u s-sentenza għandha tkun konformi għad-domanda. Jekk imbagħad il-Qorti tiddeċiedi fuq kawżali diversa, id-deċiżjoni tagħha tkun extra petita; (ii) hemm l-extra petita jew l-ultra petita meta tiġi sostitwita għall-azzjoni jew għad-domanda avvanzata mill-attur, azzjoni jew domanda oħra li minnu ma gietx proposta, jew meta d-deċiżjoni tmur iktar 'l hemm mid-domanda jew azzjoni avvanzata." (ara Sentenza fl-ismijiet **Ronald Agius et v. Paul Portelli**, Qorti tal-Appell, 2 ta' Marzu 2007).

21. Il-Qorti għalhekk hija ċirkoskritta bit-talbiet tal-Bank Attur. Li kieku l-konvenuti riedu jottjenu din ix-xorta ta' dikjarazzjoni, ma kien hemm xejn li jżommhom milli jippromwovu azzjoni oħra da parti tagħhom u li setgħet tiġi trattata kontestwalment mal-preżenti jew li jipprevalixxu rwieħhom mill-Istitut tar-rikonvenzjoni.»

9. Il-bank attur appella minn din is-sentenza, b'rikors imressaq fid-9 ta' Lulju, 2020 b'seba' aggravji.

10. Il-konvenuti u l-eredi tal-intervenut fil-kawża wiegħbu għall-appell permezz ta' risposta mressqa fis-27 ta' Lulju, 2020 fejn taw ir-raġunijiet tagħhom għala fil-fehma tagħhom l-appell għandu jiġi miċħud.

11. Inżamm smiġħ quddiem din il-Qorti fl-20 ta' Ġunju, 2024 u minn hemmhekk l-appell tħalla biex tingħata din id-deċiżjoni llum.

Konsiderazzjonijiet:

12. Illi għalkemm il-bank attur ressaq seba' aggravji, b'kull aggravju bla ħsara għall-aggravji l-oħra, dawn kollha jistgħu jitqiesu f'daqqa, ħlief għall-aħħar wieħed dwar il-kap tal-ispejjeż, billi huma marbutin ma' xulxin.

13. L-appellant jgħid permezz tal-**ewwel aggravju** li kwalunkwe sottomissjoni dwar kif japplikaw il-liġijiet tal-mandat *prestanome* jew dwar il-fiduċjarji u kif il-ġurisprudenza applikat dawn il-liġijiet, hija immaterjali għall-kwistjoni li hija verament dik mertu tal-kawża. Il-kwistjoni proprja hija li ladarba flus jiġu depożitati go kont bankarju dawk isiru depożitu bankarju proprjetà tal-persuni li lilhom isejjaħ il-kont bankarju. Għalhekk il-flus depożitati go kont inkwistjoni huma proprjetà ta' Simone Bianchi u ta' Arthur Naudi Manché. Iżid li l-fatt huwa li għaladarba jiġu depożitati go kont bankarju, il-flus depożitati jitilfu n-natura preċedenti tagħhom u jsiru biss depożiti bankarji. Jgħid li dan ma setax kien mod ieħor għaliex li kieku l-konvenuti appellati fetħu l-kont f'isimhom imma għan-nom ta' missierhom il-flejjes f'dan il-kont kienu jkunu milqutin bis-sekwestru maħruġ minn ommhom kontra missierhom. Jgħid li dan minbarra l-fatt li huwa ċar li l-istess konvenuti appellati ma għandhom ebda kwalifika biex jaġixxu bħala fiduċjarji u għalhekk qatt ma seta' kien il-każ li l-kont kien qiegħed jinfetaħ f'din il-vesti.

14. Permezz tat-**tieni aggravju**, il-bank appellant jgħaddi biex issemmi ġurisprudenza li evolviet fl-interpretazzjoni tal-**Artikolu 318 tal-Kodiċi ta'**

Organizzazzjoni u Proċedura meta l-qrati kienu qegħdin jistharrġu talbiet għal revoka ta' mandat ta' sekwestru.

15. Il-bank appellant jgħid li huwa tħaddet biss ma' Simone Bianchi u Arthur Naudi Manché. Kemm hu hekk, jgħid li l-kont infetaħ f'isimhom u għalhekk fil-konfront tal-bank u terzi huma dawn il-konvenuti li huma s-sidien tal-flus depożitati fil-kont. Tant huwa hekk li l-manigier tal-fergħa tal-bank, Herbert Catania, għarrafhom b'dan u x-xhieda tiegħu f'dan is-sens ma gietx kontradetta. Jisħaq li l-pożizzjoni legali hija dik kif sottomessa minnu għaliex il-pożizzjoni kif maħsuba mill-konvenuti appellati mhijiex legalment tenibbli u hija saħansitra anti-ġuridika. Dan għaliex ifisser li l-flus għall-bank u għat-terzi ma baqgħux proprjetà tal-missier għaliex li kieku baqgħu tiegħu dawn kienu jintlaqtu mill-mandat ta' sekwestru li nħareġ fuq talba ta' martu u l-Bank kien ikollu jiddepożita dawn il-flus fl-atti ta' dak il-mandat. Minn dan isegwi li meta l-konvenuti appellati marru l-bank u fethu l-kont f'isimhom kienu qegħdin jaċċettaw il-konsegwenzi kollha tal-istess kont f'isimhom. Kwalsiasi ftehim li seta' kien hemm bejn il-missier u wliedu jista' jorbot biss lilhom imma fil-konfront ta' terzi, inkluż il-bank, dan il-ftehim huwa *res inter alios acta*. L-appellant jisħaq li l-appellati ma jistgħux jargumentaw li dawn il-flus mhux tagħhom u mhux soġġetti għad-drittijiet tal-kredituri tagħhom u fuq kollox, ma jistgħux jitolbu li l-Qrati jgħinuhom jipperpetwaw il-qerq fil-konfront tal-kredituri – *ex turpi causa non oritur actio*.

16. Permezz tat-**tielet aggravju**, il-bank appellant jgħid li jirriżulta mill-atti li l-kont inkwistjoni ntuża mill-konvenuta appellata bħala tagħha. Tant dan huwa minnu li nħareġ ċekk ta' €10,000 favur Alessandro Bianchi għall-bżonnijiet tan-negozju tar-raġel tal-konvenuta. Din tal-aħħar tgħid li dan l-ammont kien self mingħand missierha, iżda meta xehed John Naudi Manché fil-kontroeżami, qal li qatt ma kien awtorizza lill-konvenuti appellati jiġbdu mill-kont imsemmi u li huwa ma jaf bl-ebda ġbid u li dan l-ammont ġie depożitat lura. Lanqas ma ġiet kontradetta x-xhieda ta' Roderick Abela fis-seduta tal-10 ta' April, 2014 meta xehed li f'xi żmien kien inħareġ mandat ta' sekwestru kontra l-konvenuta minn żewġha u l-kont ġie mblukkat u ħadd mill-konvenuti ma kien ilmenta. Lanqas meta nħareġ mandat ta' sekwestru mill-kumpanija P.J. Sutters Limited kontra l-konvenuta u żewġha ma kien hemm xi lment mill-konvenuti li l-flus mhux tagħhom. Jgħid li kien biss meta l-Bank talab lill-konvenuti biex jiddikjaraw kemm mis-somma depożitata hija tal-konvenuta li l-istess konvenuti bdew isostnu li dawn mhux flushom imma flus missierhom.

17. Permezz tar-**raba' aggravju**, il-Bank jgħid li legalment huwa obligat li jagħraf bħala sid tal-fondi lil dik il-persuna li f'isimha jkun sar id-depożitu, hekk kif ġie deċiż mill-Qorti tal-Kummerċ fis-sentenza tagħha tat-28 ta' Ġunju, 1920 fil-kawża fl-ismijiet ***Luigi Cianciabella v. Alfonso M. Galea et.*** Barra minn hekk, bid-dħul fis-seħħ ta' diversi liġijiet

sussegwenti għas-sentenza tal-Ewwel Qorti, fosthom **I-Att dwar il-Kummerċ bankarju**, **I-Att dwar is-Segretezza Professionali**, **I-Att dwar il-Privazija u Protezzjoni tad-Data** u **I-Att kontra Money Laundering** dan huwa pprojbit li jsir. Jgħid li l-ewwel tliet liġijiet jagħmluha aktar ċar, li Bank ma jista' bl-ebda mod jiżvela informazzjoni dwar kont li jinsab miżmum miegħu minn Tizju u li tali żvelar huwa anke punibbli b'pieni kriminali severi.

18. Permezz tal-**ħames aggravju**, il-Bank appellant jgħid li hemm raġunijiet ferm aktar gravi u li jistgħu jkunu ta' indoli kriminali kieku l-Bank ma jirrikonoxxix biss u anzi jkun konvint, li l-flus depożitati jappartjenu biss lid-depożitarji. Dan għaliex bl-**Att kontra I-Money Laundering**, il-pożizzjoni hemm maħsuba tagħmilha *sine qua non* li l-Bank iqis tali flus bħala tal-persuna li f'isimha ġie denominat il-kont bankarju. Dan joħroġ biċ-ċar partikolarment meta wieħed jagħti ħarsa lejn **I-Avviż Legali numru 180 tas-sena 2008** fiż-żmien li saret il-kawża. Jagħlaq li minn dak iż-żmien li saret il-kawża sal-lum il-liġijiet li jirregolaw il-prevenzjoni kontra l-ħasil tal-flus saru aktar rigorużi.

19. Għalhekk l-appellant jgħid li huwa kontra l-liġijiet finanzjarji li tiġi persuna l-Bank (li ma jkollhiex pożizzjoni regolata, bħal ad eżempju dak ta' *Trustee*) u tippretendi li tiftaħ kont bankarju f'isimha bil-kundizzjoni li l-Bank jitratta dawk il-flus bħala proprjetà ta' terzi. Huwa infatti tassattiv

illum, li l-persuna li tmur il-Bank trid tressaq prova sodisfaċenti tal-provenjenza tal-flus li tkun trid tiddepożita meta s-somma tkun waħda sostanzjali bħalma hija s-somma mertu tal-appell. Isostni li kieku l-Bank jaċċetta li jiftaħ kontijiet f'isem persuni *de proprio* bil-kundizzjoni li tali flus ikunu meqjusa bħala ta' terzi, (ħlief fil-każi regolati speċifikatament mill-liġi bħal każ imsemmi ta' *trustee*), ikun qiegħed jinfetaħ bieb beraħ għal ħasil ta' flus għaliex kull persuna li għandha flus provenjenti mill-kriminalità tkun tista' allura konvenjentement tiftaħ kontijiet f'isem terzi b'din il-kundizzjoni – ħaġa li m'hemmx għalfejn wieħed jelabora li hija illegali. L-appellant jgħid li huwa minnu li l-każ tal-lum mhux wieħed fejn il-flus depożitati f'kont f'isem il-konvenuti appellati ġej minn kriminalità imma l-prinċipju jsegwi xorta waħda għaliex allura dak li qegħdin jgħidu l-konvenuti appellati huwa li huma jridu jintużaw din il-ħlejqa biex tali flejjes ma jintlaqtux mill-kredituri ta' missierhom.

20. Permezz tas-**sitt aggravju**, il-Bank appellant jgħid li jekk il-flus fil-kont kongunt mertu ta' dan l-appell jitqiesu li huma proprjetà tal-konvenuti appellati, allura għandha tiġihaddem il-preżunzjoni tal-liġi skont l-**Artikolu 490(1) tal-Kodiċi Ċivili** u għaldaqstant għandu jiġi deċiż li l-kont inkwistjoni huwa tal-konvenuti fi kwoti ndaqs bejniethom. B'hekk jgħid li nofs din is-somma għandha tiġi rtirata minnu akkont tad-debiti li għandu kontriha u żewġha u n-nofs l-ieħor jiġi żbankat mill-konvenut Arthur Naudi Manché.

21. Fl-aħħar nett, il-Bank appellant jisħaq li l-ispejjeż ġudizzjarji għandhom jingarru biss mill-konvenuti appellati billi kienu huma li ma riedux jgħaddu lill-Bank appellant is-sehem li huwa tal-konvenuta.

22. L-appellati jwieġbu li l-każ tal-lum huwa ferm differenti mis-sentenzi msemmija mill-Bank appellant biex isaħħaħ it-teżi tiegħu, billi l-Bank permezz tal-manigier tiegħu Herbert Catania kien jaf eżatt ta' min huma l-fondi depożitati u ma kellux għalfejn joqgħod ifittex. B'hekk għandu jirriżulta li l-għarfien tiegħu għandha twassal għax-xjenza sħiħa tal-Bank appellant, li issa ma jistax jgħid li ma jafx ta' min huma l-flus jew aghar minn hekk jgħid li l-flus huma tal-konvenuti u mhux ta' missierhom. Jilqgħu għall-argument li huma ma kellhom ebda kwalifika sabiex jaġixxu ta' fiduċjarji jew *trustees* billi jsostnu li ma jidher minn imkien li xi ħadd li jaġixxi f'obbligazzjoni fiduċjarja jeħtieġ li jkollu xi kwalifika partikolari. John Naudi Manché ma ħoloq l-ebda *trust*.

23. Jissoktaw jgħidu li *dato ma non concesso* li l-iskop tagħhom kien biex jiskansaw il-mandat ta' sekwestru, hemm differenza bejn dak li jidher u dak li fil-verità huwa l-każ. Jargumentaw li għalkemm huwa minnu li jekk il-Bank irċieva mandat ta' sekwestru kontra l-missier, il-flus fil-kont tal-lum ma kienux se jġu mittiefsa, iżda jekk bil-kunsens tal-partijiet kollha, il-missier jirrivendika l-flus, ifisser dan li l-Bank appellant jista' jirrifjuta li

jgħaddihomlu għaliex dawn flus uliedu? Jisħaq li ladarba l-partijiet kollha konċernati jaqblu li l-flus huma tal-missier, l-appellanti ma jistax jopponi għal dan il-qbil.

24. L-appellati jissoktaw jgħidu li Herbert Catania ma kienx qiegħed jagħti parir lilhom dwar il-proprjetà tal-fondi. Huwa kien qiegħed ifissrilhom li billi kien hemm relazzjonijiet familjari billi oħthom kienet eskluża minn dan l-arranġament kien il-każ li wieħed joqgħod attent li ma jinqalax inkwiet bejniethom. Huwa ovvju skont l-appellati li Herbert Catania kien qiegħed jaġixxi ta' manager tal-Bank u mhux ta' kuġin tal-appellati. Isostnu li jekk il-Qorti taċċetta t-teżi tal-bank appellant, dan ikun ifisser li l-Qorti tkun qiegħda tħassar il-kunċett sħiħ tal-obbligazzjoni fiduċjarja, u li fil-qofol tagħha tinkludi l-idea illi persuna jitqiegħed fil-pussess ta' ħwejjeġ ħaddieħor u anke jekk għal terzi dan ikun jidher li huwa s-sid tal-ħwejjeġ dan ikun biss fid-deher u mhux fil-fatt. Jgħidu li dak li ġara fl-użu tal-kont huwa biċċa tagħhom u l-bank appellant m'għandux *locus standi* joqgħod ifittex kif u x'fatta l-flus intużaw. Fuq kollox tressqu provi li saru bosta tħlasijiet li saru mill-kont fl-interess tal-missier. U dwar l-argument li ma kienx hemm protesti min-naħa ta' Simone Bianchi u huha meta l-flus tal-kont inżammu minħabba mandati ta' sekwestru jgħidu li l-konvenuta kienet għaddejja minn separazzjoni personali trawmatika minn raġel li kien isawwatha u faqqarha.

25. L-appellati jissoktaw iwieġbu dwar dak li l-bank appellant qal fuq l-obbligu tiegħu li joħorġu mil-liġijiet, u jgħidu li dan l-argument huwa wieħed li jhallik bla kliem billi kien magħruf sew ta' min kienu l-flus. Minkejja din ix-xjenza l-Bank aċċetta xorta waħda d-depożitu u allura se mai kien il-Bank li żbalja u kiser ir-regolamenti imma ma jfissirx b'daqshekk li l-flus saru proprjetà tal-konvenuti. Jagħlqu billi jgħidu li l-Bank fl-aħħar mill-aħħar qiegħed jiġġieled din il-kawża biex jithallas kreditu minn flus li m'għandux dritt għalihom.

26. Din il-Qorti tqis li l-bank appellant għandu raġun fil-parti l-kbira tal-aggravji mressqa minnu.

27. Għalkemm kemm il-liġi u kif ukoll id-duttrina tagħraf ir-rabta legali ta' bejn il-bank u l-klijent bħala waħda ta' debitur u kreditur (ara wkoll **Avukat Grazio Mercieca noe v. Anthony Debono nomine et** deċiża mill-Qorti tal-Kummerċ fis-26 ta' Novembru, 1984), ma jistax jitwarrab għalkollox il-fatt li dik ir-rabta tnissel ukoll fiha relazzjoni ta' bejn mandant u mandatarju (ara **Walter George Whicker noe v. Carmelo Caruana noe** deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-8 ta' Frar, 1957 u **Ali El-Haddar et nomine v. Lombard Bank Malta plc** deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Frar, 2020). Minbarra dan, meta jinfetaħ kont bankarju, jidhlu fis-sehħ ukoll regoli marbuta mal-kuntratt ta' depożitu (ara **Avukat Dottor Kevin F. Dingli et noe v. Lombard Bank Malta plc** deċiża mill-Prim'Awla tal-

Qorti Ċivili fis-26 ta' Ġunju, 2014) u s-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **Mohammed Hanif et v. Bank of Valletta p.l.c** maqtugħa fis-6 ta' Marzu, 2023).

28. Ġie mfisser ukoll mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fis-sentenza fl-ismijiet **Paul Cachia v. HSBC Bank (Malta) p.l.c** deċiża fid-19 ta' Frar, 2010 li,

«Ġeneralment, u b'mod ukoll elementari, l-operazzjonijiet bankarji huma ta' żewġ kwalitajiet, passivi jew attivi. Taħt tal-ewwel il-Bank hu kreditur tal-klijent li jiddepożita l-flus proprji miegħu, bl-obbligu tar-restituzzjoni (ad eżempju id-depożiti fixed jew savings). Taħt it-tieni hu l-Bank li jikkonċedi krediti billi jqiegħed għad-dispożizzjoni tal-klijent il-kapital tiegħu (ad eżempju, il-loans jew apertura ta' kreditu).»

29. Interessanti wkoll dak li nsibu fil-ktieb **Principles of Banking Law**¹:

«Foley v. Hill² was a historical breakthrough when, in 1848, the House of Lords held that the banker-customer relationship was essentially a debtor-creditor relationship. This characterization was obviously crucial, for it enabled banks to treat money deposited with them as their own. All they were obliged to do was to return an equivalent amount. Rival characterizations – bailment, trust, or agency – would have precluded this. Bailment would in the nineteenth century have obliged the return of the very things deposited and would have had no application with payments into a customer's bank account by book entry. Trust and agency would have limited how the moneys could be employed. Instead, as Lord Cottenham LC noted, the characterization of the bank as debtor meant the Money placed in the custody of a banker is, to all intents and purposes, the money of the banker, to do with it as he pleases; he is guilty of no breach of trust in employing it; he is not answerable to the principal if he puts it into jeopardy, if he engages in a hazardous speculation; he is not bound to keep it or deal with it as the property of his principal; but he is, of course, answerable for the amount, because he has contracted, having received that money, to repay to the principal, when demanded, a sum equivalent to that paid into his hands³.

¹ 3rd Edition – Ross Cranston et, f'paġni 190 sa 192.

² (1848) 2 HLC28, 9ER 1002.

³ At 1005-6.

This means, as the United States Supreme Court has put it, that when a customer deposits money in a bank account the bank ordinarily becomes the owner of the funds and can employ them to make profits, for example by lending to others, although the customer retains the right to withdraw funds⁴. The money does not belong to the depositor but consists of nothing more or less than a promise to pay, from the bank to the depositor⁵.»

30. L-awturi jissoktaw imbagħad isemmu tip ta' relazzjonijiet oħra li huma stabbiliti bejn bank u klijent fosthom meta l-banek isellfu l-flus fejn hemmhekk ikun kreditur huwa u kif ukoll f'ċertu ċirkostanzi jista' jkun *trustee* u fiduċjarju.

31. Ngħaddu issa għall-mertu tal-appell. Ibda biex, l-analiżi li wettqet l-Ewwel Qorti dwar l-istitut tal-*prestanome* u obbligazzjonijiet fiduċjarji hija tajba, iżda din ma tistax titħaddem u tiġi applikata fil-każ li għandna quddiemna.

32. Kif inhu magħruf, il-Qorti tqis li azzjoni *mandati directa* tista' tiġi milqugħa u mħarsa bis-saħħa tal-interpretazzjoni u bl-intervent tal-Qrati taħt l-istitut tal-kuntratt tal-mandat jew prokura. Bis-saħħa ta' kuntratt bħal dak, persuna tista' taħtar lil persuna oħra biex tagħmel xi ħaġa għaliha (**Artikolu 1856(1) tal-Kodiċi Ċivili**), liema ħatra tista' ssir b'kull mod li jkun, imqar bil-fomm jew ukoll bla kliem ta' xejn (**Artikolu 1857(2) tal-Kodiċi Ċivili**), sakemm l-għan ta' ħatra bħal dik ikun ħaġa leċita li min

⁴ *Shaw v. United States* 137 S. Ct. 462, 466 (2016).

⁵ *Citizens Bank of Maryland v. Stumpf*, 516 US 16, 21 (1995). See also *Curtis-Shanley v. Bank of America* 109 AD 3d 634, 970 NYS 2d 830 (2013).

jagħmel il-ħatra seta' jwettaq huwa wkoll (**Artikolu 1857(1) tal-Kodiċi Ċivili**). Illum il-ġurnata, il-liġi tagħna tagħraf espressament qagħda bħal din u tirregola sewwa l-effetti tagħha fil-qafas ta' obbligazzjonijiet fiduċjarji (**Artikolu 1871A tal-Kodiċi Ċivili**). Illi d-duttrina ilha tqis il-*prestanome* bħala mandatarju u ħaġa waħda, l-iżjed fir-relazzjonijiet bejnu u l-mandant (**Baudry-Lacantinerie & Wahl Trattato Teorico Pratico di Diritto Civile (Vol: XXIV, § 890, f'pag. 486)**). Kemm hu hekk, huwa biss f'għajnejn it-terzi persuni li din ir-rappreżentanza ma tidhirx (billi l-mandatarju ma jiddikjarax li qiegħed jidher f'isem il-mandant tiegħu) u għalhekk tissejjaħ rappreżentanza indiretta. Illi l-baži tar-rappreżentanza indiretta tingħaraf minn dik diretta fejn il-mandatarju fid-deher juri li jkun daħal għal negozju ma' ħaddieħor f'isem u fl-interess ta' min ikun ħatru (ara s-sentenzi tal-Qorti tal-Appell tal-25 ta' Jannar, 2023 fil-kawża fl-ismijiet **J & L Limited v. Josephine sive Josette Magri** u dik tal-1 ta' Frar, 2024 fl-ismijiet **Maxine Camilleri v. Alessio Speranza**).

33. Fis-sentenzi msemmija fil-paragrafu ta' qabel, il-Qorti fissret li l-liġi tagħna tagħraf u tagħti saħħa lil dik iċ-ċirkostanza fejn, minkejja dak li jipprovdi l-**Artikolu 999(1) tal-Kodiċi Ċivili** u għaliex jipprevalu r-regoli speċjali tal-kuntratt tal-mandat, persuna tidher fuq att pubbliku u tikseb ġid taħt isimha imma fl-interess ta' min ikun ħatarha tagħmel hekk (App. Ċiv. 2.5.1957 fil-kawża fl-ismijiet **Prof. Anthony J. Mamo noe v. Sant Charles Sant Fournier noe** (Kollez. Vol: XLI.i.298)). Magħdud ma' dan,

L-effett tal-kisba ta' ġid minn *prestanome* huwa dak li l-ħaġa ssir tal-mandant minnufih u mhux malli ssir it-talba lill-mandatarju (App. Ċiv. 20.11.1953 fil-kawża fl-ismijiet **Carmelo Farrugia v. Giuseppe Farrugia** (Kollez. Vol: XXXVII.i.350)). Għalhekk jingħad li l-parti attriċi f'azzjoni *mandati directa* lanqas għandha bżonn titlob li jithassar l-att li bih il-mandatarju jkun kiseb il-ħaġa, għaliex huwa biżżejjed li l-istess parti attriċi turi li tassew kien hemm tali mandat u tgħaddi biex titlob l-eżekuzzjoni speċifika.

34. Illi l-Ewwel Qorti qieset li dawn il-prinċipji setgħu japplikaw ukoll għall-każ li kellha quddiemha. Din il-Qorti se tfisser għalfejn ma taqbilx ma' din il-pożizzjoni.

35. Illi l-Ewwel Qorti, kif sostnew il-konvenuti, kienet konvinta li l-flus fil-kont inkwistjoni huma tal-missier u b'hekk il-konvenuti wliedu kienu biss *prestanome*. Biss però, din il-Qorti tqis li mill-provi li kellha quddiemha l-Ewwel Qorti ma setgħetx raġonevolment tasal għal dik il-konklużjoni. Mod ieħor, din il-Qorti tqis li ma ġiex ippruvat sal-grad meħtieġ mil-liġi li dawn il-flejjes kienu tal-missier. Huwa ta' siwi għalhekk li f'dan l-istadju naraw il-provi fl-atti rilevanti għad-determinazzjoni ta' dan il-punt:

- (i) John Naudi Manché rċieva somma flus wara li kien parti fi proċeduri legali. Fl-atti nsibu ftehim iffirmit nhar it-2 ta' Novembru, 2019 bejnu u bejn il-kumpanija Go p.l.c (ara paġna

79 tal-proċess) fejn huwa kellu jithallas is-somma ta' €51,369.88.

- (ii) Jirriżulta li John Naudi Manché kien qiegħed għaddej minn proċeduri ta' separazzjoni. Mix-xhieda tal-avukat tiegħu, l-Avukat Dr Peter Borg Costanzi (fis-seduta tat-3 ta' Ottubru, 2013) joħroġ ċar li kien ħa ċekk li ma ssarrafx mill-ewwel minħabba li kien qiegħed jissepara u ma kienx hemm qbil bejnu u martu dwar kemm l-ammont kien ser ikun relattiv għal komunjoni tal-akkwisti u kemm kien se jkun parafernali, billi huwa kien qiegħed jaħdem mal-Cable & Wireless qabel ma żżewweġ.
- (iii) L-istess avukat fisser li ċ-ċekk kien se jagħlaq fi żmien sitt xhur u kien hemm xi diskussjoni li jżommu ċ-ċekk żewġ itfal minn tiegħu sakemm il-kwistjoni tiġi solvuta.
- (iv) Herbert Catania xehed (seduta tat-3 ta' Ottubru, 2013) li Simone Bianchi u ħuha huma primi kuġini tiegħu. Fisser li kienet marret tkellmu Simone Bianchi u qaltli li kellha xi flus ta' missierha u staqsietu kif setgħet tiddisponi minnhom. Dak iż-żmien, dan ix-xhud jgħid li l-intervenut fil-kawża kellu mandat ta' sekwestru kontrih maħruġ fuq talba ta' martu u għalhekk huwa ma setax ipoġġi l-flus il-Bank fuq ismu. Jiftakar li kien ċekk u kien wasal biex jiskadi. L-ewwel reazzjoni tax-xhud kienet li Simone Bianchi titlob lil missierha li jagħtiha

prokura u weġbitu li missierha ma riedx jagħti prokura; u qal ukoll li ma jiftakarx min ħareġ bl-idea li jinferaħ kont *savings*. Fi kliemu stess: «*Li niftakar żgur huwa illi meta stqasietni x'jimplika, għidtila għall-fini tal-Bank dawn il-flus ikunu f'ismek – they belong to you.*» Hija qaltli li l-kont kien se jinfetaħ flimkien ma' ħuha u b'hekk qalilha biex tiegħu parir legali minħabba oñthom l-oñra. Missierha qatt ma mar il-Bank u qatt ma kellmu. Xehed ukoll li ma jiftakarx li qattx ra xi dikjarazzjoni ġuramentata min-naħa ta' Simone Bianchi u Arthur Naudi Manché.

- (v) Il-kont *savings* numru 40019133397 infetaħ f'isem Simone Bianchi u Arthur Naudi Manché nhar is-26 ta' Ġunju, 2010 (ara Dok RA1 f'paġna 140 tal-proċess). Mid-dokument RA3 (f'paġna 144 tal-proċess) jirriżulta li dakinhar sar depożitu ta' €35,442.31.
- (vi) L-Avukat Stephen Muscat xehed diversi drabi. Fil-qosor huwa xehed li jaf lil Arthur Naudi Manché fuq livell personali u dan kien kellmu f'Ġunju 2010. Jikkonferma li saru żewġ dikjarazzjonijiet maħlufa (ara Dok SM u Dok SM2 f'paġni 206 tal-proċess). Dawn huma l-istess ħlief għad-dettalji ta' min kien qiegħed jirċievi l-flus u fihom ingħad hekk: «*I, the undersigned Simone Bianchi, holder of identity card number 233365(M), solemnly declare under oath that I have received*

the sum of Eur 35,442.31 from my father John Naudi Manché, holder of identity card number 405833(M) only and exclusively for safekeeping, and in respect of which I have no legal right whatsoever, to be returned to my father on a simple mere demand. In view of the foregoing, the aforementioned sum does not form part of the community of acquests in force in my marriage.»

Dawn id-dikjarazzjonijiet mhux datati. Xehed li jidhirlu li l-original żamm u ma jiftakarx tahomx kopja. Jgħid li l-originali saru fid-9 ta' Lulju, 2010.

- (vii) John Naudi Manché xehed (seduta tad-29 ta' Novembru, 2013) li huwa rebaħ madwar €48,000. Qal li dawn l-ewwel tpoġġew il-Bank f'ismu, imbagħad uliedu Simone u Arthur għamluhom il-Bnak f'isimhom bl-awtorizzazzjoni tiegħu. Fil-kontroeżami qal li ma jafx li ngibdu flus mill-kont u huwa qatt ma tahom permess biex jiddepożitaw fih.
- (viii) Fl-20 ta' Lulju, 2010 infetaħ imbagħad kont kurrenti. Roderick Abela fisser (xhieda tal-10 ta' April, 2014) li kien hemm arrangament li kif jiżbanka l-kont kurrenti jittieħed flus mill-kont savings. Kien hemm bosta ċekkijiet li ħarġu minn dan il-kont. Filwaqt li kien hemm f'isimhom li saru mill-fondi ta' dan il-kont li possibilment intużaw għall-ħtiġijiet tal-missier jirriżulta wkoll l-ammont ta' €10,000 li ħarġu mill-kont favur Alessandro

Bianchi (li kien dak iż-żmien ir-raġel ta' Simone Bianchi). L-istess Simone Bianchi fissret (seduta fid-29 ta' Novembru, 2013) li l-€10,000 li ħarġu kienu self lil żewġha għal ftuħ ta' ristoranti, li ġew depożitati lura. L-oħrajn kienu kollha ħlasijiet għall-benefiċċju ta' missierha. Dan ġie wkoll ikkonfermat minn ħuha.

- (ix) Ma ġiex kontestat li l-kont inkwistjoni ntlaqat minn mandati ta' sekwestru maħruġa fuq talba ta' Alessandro Bianchi u P.J. Sutters Marketing Limited u li ma kien hemm l-ebda protesta min-naħa ta' Simone Bianchi li l-flus fil-kont ma kinux tagħha.
- (x) Fi stadju minnhom, il-Bank offra li l-konvenut jieħu nofs il-flus billi l-Bank jimxi fuq il-prassi li kont kongunt jappartjeni nofs kull wieħed. M'aċċettawx għaliex qalu li l-flus huma ta' missierhom.
- (xi) Il-Bank jgħid li huwa kreditur ta' Simone Bianchi u żewġha, fl-ammont ta' €341,273.81 flimkien mal-imgħax ulterjuri mill-10 ta' Mejju, 2013 sad-data tal-ħlas effettiv, tant li kien preżenta prova kontrihom, liema proeduri ġew deċiżi fl-10 ta' Marzu, 2016 mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fejn intlaqqgħu t-talbiet tal-Bank. Ma jirriżultax li tressaq appell.

36. Meqjus dawn ir-riżultanzi, din il-Qorti tqis li għandha tagħmel il-konsiderazzjonijiet li ġejjin. Ibda biex, filwaqt li l-missier irċieva l-ammont ta' 'l fuq minn €51,000, l-ammont depożitat huwa anqas. Verament kien hemm sehem il-mara iżda hadd mix-xhieda mressqa ma fisser kemm messha l-mara bħala sehemha mill-komunjoni tal-akkwisti u jekk irċeviet dak l-ammont fl-aħħar mill-aħħar. Meta xehed il-missier, li fiż-żmien kellu kundizzjonijiet mediċi fosthom *dementia*, dan qal li wliedu kienu awtorizzati minnu sabiex iżommu xi flus tiegħu f'isimhom il-Bank, iżda la semma żminijiet u lanqas ammonti.

37. Filwaqt ukoll li żewġ avukati kkonfermaw li ntqal lilhom li Simone Bianchi u Arthur Naudi Manché kellhom xi flus f'idejhom tal-missier ma jirriżultax li din id-dikjarazzjoni ġiet konfirmata lilhom mill-missier u b'hekk jiġi li huma xehdu biss fuq dak li ntqal lilhom. Ta' min ukoll jiġbed l-attenzjoni għall-fatt li d-dikjarazzjonijiet maħlufa magħmula minn Simone Bianchi u Arthur Naudi Manché huma dikjarazzjonijiet unilaterali. Il-missier mhux firmatarju fuq dawn id-dikjarazzjonijiet u b'żieda ma' dan mhux datati. Għalkemm l-Avukat Muscat jixhed li l-original tagħhom sar fid-9 ta' Lulju, 2010. Din il-Qorti m'għandhiex għalfejn tiddubita lill-Avukat Muscat.

38. Biss però din id-data twassal għall-konsiderazzjoni oħra u ċjoè li dawn id-dikjarazzjonijiet saru wara li kienu tpoġġew il-flus fil-kont

bankarju. Dan iġibna għall-qofol tal-kwistjoni. Herbert Catania xehed ukoll x'qaltlu Simone Bianchi u qagħad fuq kelmtha. Ikkonferma li huwa qatt ma tkellem mal-missier fuq din il-kwistjoni u l-Qorti tinsab konvinta li lanqas id-dikjarazzjonijiet ma ġew f'idejh, anke għaliex dawn saru wara li nfetaħ l-istess kont. B'żieda ma' dan, fid-dokumentazzjoni li mtliet u li ġiet iffirmata mill-istess konvenuti m'hemm imkien imsemmi li l-flus mhumie x tal-persuni li fuq isimhom huwa ntestat il-kont (ara Dok RA2 f'paġna 142 tal-proċess). Ma tressqet ebda prova lanqas li l-flus għaddew mingħand il-missier għall-ulied.

39. Iżda anke li kieku ġie ppruvat mill-konvenuti li l-flus li tpoġġew fil-kont kienu verament ta' missierhom, il-Bank appellant għandu raġun li l-istitut ta' *prestanome* ma setax jiġihaddem f'dan il-każ. Illi fattwalment u kuntrarjament għal dak li sostnew il-konvenuti appellati, il-Bank m'aċċettax li jzomm il-flus tal-missier f'isimhom, b'dan li l-flus jitqiesu tal-missier. Herbert Catania wissihom x'kienu l-konsegwenzi. Xehed aktar minn darba quddiem l-Ewwel Qorti u qal ċar u tond li huwa avża lill-konvenuti li l-flus depożitati għall-Bank kienu tagħhom u ta' ħadd aktar. Tant huwa hekk li anke d-dokumentazzjoni li mtliet ma ssemmi xejn u allura tagħti x'tifhem li l-flus huma ta' min qiegħed jiddepożita.

40. Il-konvenuti appellati jippruvaw jiggranfaw mal-fatt li Catania bagħathom jieħdu parir legali. Dan huwa minnu, iżda jekk xejn dan ikompli

jsaħħaħ il-fehma tal-Qorti kemm huwa avżahom li l-flus qatt ma setgħu jitiqesu tal-missier. Fuq kollox, huwa fisser li bagħathom jieħdu parir billi huma għandhom oħthom (li illum hija parti fil-kawża) li minn dak li qalulu ġie b'hekk li hija kienet eskluża minn dak il-ftehim. Iżda dan ma jipprova xejn għaliex Catania xehed biss fuq dak li ntqal lilu.

41. Fuq kollox, sewwa qal il-Bank attur li kwalunkwe ftehim li seta' kien hemm bejn il-missier u l-ulied huwa *res inter alios acta* għalih. Kuntrarjament għal dak li sostnew l-appellati, l-argument tal-Bank appellant li huwa anti-ġuridiku li fil-banek jinżammu l-flus f'isem ħaddiehor (sakemm mhux taħt *trust* regolata bil-liġi) bħalma ppretendew il-konvenuti huwa wieħed korrett. Dan għaliex illum (u anke fiż-żmien inkwistjoni imma dawn saru aktar rigorużi mas-snin) hemm bosta liġijiet li jimponu obbligi statutorji fuq il-Banek sabiex jagħmlu ċert li jwettqu d-*due diligence* fuq il-klijent u jistħarrġu s-sors tal-fondi, liema eżerċizzju jeħtieġ li jibqa' jitwettaq maż-żmien li l-klijent jibqa' klijent. Hekk kif qal il-Bank appellant, huwa ferm importanti li istituzzjonijiet bankarji, fost oħrajn, għandhom jagħmlu minn kollox (anke għaliex huma hekk obligati legalment) sabiex ma jkunux huma li jkunu għodda sabiex jitwettaq il-ħasil ta' flus.

42. Dwar is-**sitt aggravju** din il-Qorti ntalbet tiddikjara li nofs il-flus huma ta' Simone Bianchi u n-nofs l-oħra huma ta' ħuha li jista' jiżbankahom, il-Bank appellant jirreferi tajjeb li dan huwa każ fejn għandu

japplika l-**Artikolu 490(1) tal-Kodiċi Ċivili**, li jipprovdi li: «*L-ishma tal-komproprietarji jitqiesu, sakemm ma jiġix ippruvat il-kuntrarju, li huma ndaqs.*» Fid-dawl tal-fatt li ma tressqet ebda prova li tegħleb din il-preżunzjoni, jiġi b'hekk li ladarba l-kont tat-tfaddil inkwistjoni jgħajjat liż-żewġ konvenuti flimkien, allura sa fejn għandu x'jaqsam il-Bank appellant, u kif se jiġi deċiż ukoll minn din il-Qorti, il-flejjes kollha li kien hemm fil-kont huma tal-konvenuti fis-sehem ta' nofs bin-nofs. Naturalment dan bla ħsara għal kull jedd li jista' jkollhom il-werrieta ta' John Naudi Manchè kontra l-istess konvenuti.

43. Għaldaqstant dan l-aggravju se jintlaqa'.

44. Fl-aħħar nett għalkemm ma kienx hemm aggravju f'dan is-sens, il-Qorti tqis li għandha tesprimi l-ħsibijiet tagħha dwar dan il-punt. L-Ewwel Qorti ħadmet l-**Artikolu 1124Ċ(1) tal-Kodiċi Ċivili** li kif qalet dik il-qorti stess daħal fis-seħħ permezz tal-**Att XXXVI tas-sena 2018** u allura wara l-preżentata tal-kawża msemmija u naturalment meta nfetaħ il-kont. Dan qatt ma kellu jkun. Hekk kif ġie mtenni mill-Qorti tal-Appell fil-25 ta' Jannar, 2023 fis-sentenza fl-ismijiet ***L-Avukat Tony De Gaetano et v. Ministru tal-Ġustizzja, Kultura u Gvern Lokali nomine***, «*ma jitqiesx ġust li l-Ewwel Qorti applikat l-Artikoli 1871A u 1124A tal-Kodiċi Ċivili, relattivi għal obbligazzjonijiet fiducjarji b'mod retroattiv, peress li dawn il-*

provvedimenti tal-liġi ċertament ma kenux jeżistu fil-mument li gie konkluz il-ftehim bejn il-kontendenti fil-kawża.»

45. Dwar il-kap tal-ispejjeż, kemm l-ispejjeż tal-appell u dawk tal-ewwel istanza għandhom jinġarru mill-konvenuti appellati.

Deċiżjoni

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija, din il-Qorti **tilqa'** l-appell ta' Bank of Valletta p.l.c. u b'hekk tħassar is-sentenza appellata u għaldaqstant filwaqt li tiċġad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti Simone Bianchi u Arthur Naudi Manchè, tilqa' t-talbiet kollha tal-bank attur hekk kif dawn ġew imressqa fir-rikors maħluf. B'digriet mogħti fis-17 ta' Frar, 2025 il-Qorti tal-Appell ordnat li jiżdiedu dawn il-kliem li ġejjin; "u ai fini tal-ewwel talba tas-soċjeta attrici appellata contenuta fir-Rikors Mahluf, Tiddikjara u Tiddeciedi illi s-somma ta' flus originarjament mizmuma fil-kont savings numru 40019133397 f'isem l-appellati Simone Bianchi u Arthur Naudi Manche konguntement ta' disgha u tletin elf, erba' mija u tlettax-il Ewro u tnejn u ghoxrin centezmu (€39,413.22) u liema somma ta' flus illum tinsab iddepozitata taht l-Awtorita tal-Qorti, tappartjeni nofs lil kull wiehed nofs lil kull wiehed mill-istess appellanti u cioe' nofs lill-konvenuta appellata Simone Bianchi u nofs lill-konvenut appellat Arthur

Naudi Manche'.”⁶

Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi jingarru mill-konvenuti appellati, ħlief dawk tal-intervenuti fil-kawża li għandhom jithallsu mill-istess intervenuti.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Josette Demicoli
Imħallef

Deputat Reġistratur
jb

⁶ Kliem miżjud b'digriet datat 17 ta' Frar, 2025.